
Nejde pouze o radar

Nejde pouze o radar

Poněkud neobvykle telefonicky a po mnoha týdnech odkladů sdělily Spojené státy české vládě svůj zájem o umístění jedné komponenty protiraketové obrany – radarové základny. Je možné předpokládat, že v následujících měsících bude v centru veřejné pozornosti otázka o přijetí či nepřijetí americké žádosti, která by měla v nejbližší době dorazit i písemně oficiální cestou.

Nová ministryně obrany Vlasta Parkanová na sobotní tiskové konferenci poznamenala, že diskusi o radarové základně je nutné vést bez ideologického podtextu. Lze s ní souhlasit. Politikové, odborná i širší veřejnost mají mezi sebou otevřeně a co nejvíce do hloubky diskutovat o všech otázkách spojených s protiraketovou obranou, zvažovat všechny aspekty případného rozhodnutí, které má pro ČR vpravdě strategickou dimenzi.

Jako vhodný rámec pro diskusi se nabízí proces novelizace strategických dokumentů obrany a bezpečnosti s ohledem na vývoj mezinárodního prostředí a s důrazem na zájmy ČR, k čemuž se vláda zavázala ve svém vládním prohlášení. Tyto zájmy ČR jsou nyní jasně determinovány členstvím v Evropské unii a NATO a z toho vyplývá, že otázka případného rozmístění radarové základny na našem území by tak neměla být pouze bilaterální záležitostí mezi Českou republikou a Spojenými státy.

EU ani NATO ale ještě nezaujaly zcela jednoznačné stanovisko k případnému rozmístění komponent protiraketové obrany USA v Evropě. Je to dáno i rozdílným hodnocením, jak čelit bezpečnostním hrozbám, které hrozí Evropě a celému transatlantickému prostoru mezi Spojenými státy a řadou členských států obou organizací. EU se také dnes zabývá odlišnými politickými, bezpečnostními a především ekonomickými prioritami, které musí řešit.

Rozmístění komponent americké protiraketové obrany v ČR a Polsku na základě bilaterálních dohod bez ohledu na tyto skutečnosti by tak mohlo přispět spíše ke fragmentaci transatlantického partnerství a též k opětovnému posílení sporů mezi „starou“ a „novou“ Evropou.

Na příkladu Iráku je přitom vidět, že tyto spory v mnoha ohledech vážně narušily sounáležitost uvnitř EU, s čímž se potýká dodnes. Všechny tyto okolnosti bychom měli brát v potaz i v souvislosti s naším předsednictvím EU v první polovině roku 2009.

Z čistě vojenského hlediska ale nejde pouze o jednu raketovou základnu a jednu radarovou stanici. Je třeba vzít v úvahu, že případné rozvinutí systému protiraketové obrany USA ve střední Evropě by si zřejmě vyžádalo i rozmístování dalších sil a prostředků určených na její obranu: protivzdušné obrany, letectva, pozemních jednotek i námořnictva. Rozhodování pro či proti, tak má nejen politickou, ale i vojenskou dimenzi a dotýká se významně i celého systému evropské bezpečnosti. I z tohoto důvodu je významná diskuse o úrovni, na které se má o případném rozmístění radarové stanice u nás rozhodnout.

V případě zásadních strategickobezpečnostních rozhodnutí leží vzhledem k jejich komplikovanosti plná odpovědnost na vládě a parlamentu, jež disponují potřebnými informacemi pro kvalifikované rozhodnutí, a celostátní referendum by zde nemělo být použito.

Nicméně aktuální situace na české politické scéně, kdy zde máme vládu se slabým mandátem a navíc „rozpuštěný“ parlament, si možná vypsání referenda vyžádá. Legitimita rozhodnutí by totiž v opačném případě mohla být sporná.

Miloš Balabán (Autor je vedoucím Střediska bezpečnostní politiky Centra pro sociální a ekonomické strategie FSV UK Praha)